

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogrsko deželo za vse leto 25 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za jeden mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za jeden mesec 1 K 90 h. Za pošiljanje na dom računa se za vse leto 2 K. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poština. — Posamezne številke po 10 h. Na naročbo brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Za oznanila plačuje se od štiritopne petit-vrste po 12 h, če se oznanilo jedenkrat tiska, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolijo frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnistvu naj se blagovljivo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je iz Vegove ulice št. 2, vhod v upravnništvo pa s Kongresnega trga št. 12.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34. — „Národna Tiskarna“ telefon št. 85.

Zgodovinska resnica.

Ko so naši klerikalci čitali sobotnega „Slovenca“ uvodni članek, razjasnila so se jim lica in prešinila jih je nepopisna radost, kajti „Slovenec“ jim je naznanil preveselo vest, da je zgodovinska laž, da bi bil kranjski dekan Dagarin sežgal Prešernovo literarno zapuščino. Po dvakrat in trikrat so prečitali to naznanilo, in prepričani smo lahko, da se bo „Slovenec“ še mnogokrat vrnil k tej „zgodovinski laži“, o kateri poroča v soboto sledeče:

„V zadnji seji „Slovenske Matice“ je bil predsednik prof. Levec naprošen, da naj s pomočjo drugih pisateljev sestavi „Prešernovo spomenico“, katero bode za leto 1900. izdala „Matica“. Prof. Levec je obljubil, da bode to storil, zraven pa pristavil: „Razkril bom pa v tej knjigi tudi nekatere neresnice, ki so razširjene o Prešernu, na pr. to, da je kranjski dekan Dagarin požgal Prešernovo literarno zapuščino. Jaz in dr. Mencinger sva dobila dokaze, da je ta trditev neosnovana laž“. Sledili so tej izjavi debeli pogledi odbornikov. In kdo naj ne strmi! Prva dva veljaka imata dokaze, da je laž, kar je moral verjeti doslej vsak gimnazijec. Še ni davno, kar je stal velik pepelnjak na najbolj elegantni narodni veselici v „Narodnem domu“ v Ljubljani, in vitke gospice in učeni profesorji so z gnevom hodili mimo in preklinjali Dagarina in vso klerikalno stranko, ki je upelila literarni plod nesmrtnega pesnika. In vendar je ves ta gnev in polstoletno izkoriščanje groznega požiganja v liberalne namene ter podžiganja sovraštva do duhovnov počivalo na — zgodovinski laži“.

Citiralismonalasč „Slovenca“ doslovno, da vidijo čitatelji, kako je škofov list že v naprej prepričan, da Dagarin ni sežgal Prešernove literarne zapuščine. „Slovenec“ ne dvomi čisto nič več o tem, zanj je stvar dognana, zanj je to — „zgodovinska laž“.

Ne vemo, kakšne dokaze imata prof.

Levec in dr. Mencinger, in zategadelj nam je tudi nemogoče, izreči že sedaj kako sodbo. Kadar izidejo ti dokazi v „Prešernovi spomenici“, tedaj bo čas razpravljati o tem, če je dekana Dagarina zločin istina ali zgodovinska laž. Iz tega, da hočeta prof. Levec in dr. Mencinger dokazati, da je Dagarinov zločin zgodovinska laž, še nikakor ne izhaja, da se jima ta dokaz tudi posreči. Tudi literarni zgodovinar je zmotljiv človek. Koliko odličnih, znamenitih, vestnih, literarnih zgodovinarjev je že dokazalo, da je Shakespeareove drame spisal Bacon, a vendar je še na stotine ravno tako odličnih, znamenitih in vestnih literarnih zgodovinarjev, ki le smatrajo celo biblijoteko obsežajoče dokaze za nezadostne in uče, da Bacon ni spisal Shakespeareovih dram. Zato je vsaj jako neumestno, če se nekaj že v naprej proglašajo za zgodovinsko laž, dasi dokazi zato še niso izdani in jih torej ni možno presoditi.

S tem nikakor nečemo reči, da se prof. Levcu in dr. Mencingerju ne posreči dokazati, da dekan Dagarin ni požgal Prešernove literarne zapuščine. Mogoče je, da je Dagarin res ni sežgal, in to je celo prav gotovo, če Prešeren ničesar zapustil ni, ali da bi bil Dagarin vse uničil, kar bi bil dobil, o tem danes še čisto nič ne dvomimo. Spadal je mej tiste duhovniške barbore, ki so Prešerna še po smrti preganjali in se trudili na vse načine, da zatro njegova dela.

Naj že prof. Levec in dr. Mencinger glede Prešernove literarne zapuščine dokazeta karkoli, zato ostane vendar nepobitna resnica, da so bili klerikalci z duhovništvom na čelu vedno isto, kar so še dandanes, namreč neizprosni sovražniki vsake kulture in vsacega napredka in zlasti sovražniki slovenske kulture in slovenskega napredka. To nam izpričuje zgodovina na vsaki strani tako, da lahko rečemo, da nam niti krvoločnih Turkov divjanje ni toliko zla povzročilo, kakor rimski klerikalizem.

Ne bomo segali v prejšnja stoletja, da

podpremo to že tolikrat dokazano trditev. Spominjamo se samo, kaj je duhovščina v novejšem času vse počenjajala. Spominjamo se, kako je duhovščina v nič devala Prešerna, kako je preganjala Levstika, kaj je počenjajala z Jenkom. Da je bilo klerikalcem mogoče, zatreti te naše pesnike, storili bi bili to z največjo radostjo, in da so imeli moč, bi bili poleg umotvorov teh pesnikov vrgli tudi pesnike same na grmado. Spominjamo se samo kaj se je zgodilo z Gregorčičem, spominjamo se, da je ljubljanski škof Anton Bonaventura še lani pokupil in sežgal Cankarjeve pesmi, in s kako strupenostjo in prav duhovniško hudobnostjo preganjajo sedaj Aškerca.

Ubijati največje naše talente, to je bila in je še danes jedina naloga, ki jo izvršuje klerikalna duhovščina na polju slovenske kulture, pa naj že Dagarin sežgal Prešernovo literarno zapuščino ali ne, ta pečat ostane klerikalni duhovščini užgan vse večne čase, in kar nam kaže, je neovržna zgodovinska resnica.

V Ljubljani, 2. aprila.

Češka narodna stranka.

V soboto zvečer so imeli češki realisti v Pragi shod, na katerem so se organizirali kot „češka narodna stranka“. Vodja stranke je profesor Masaryk, ki je na shodu razložil njen program. Dejal je: „Glavna stvar nam je naravno pravo. Ne zametamo sicer zgodovinskega prava, pač pa vse državopravne utopije“. Govornik je kritikoval mladočeško in radikalno stranko ter naglašal, da treba pospeševati kulturno vzajemost z drugimi slovanskimi narodi. Politični panslavizem pa stranka zameta. Nova stranka bode imela tudi svoje glasilo.

Učiteljske plače.

V soboto je bilo odposlanstvo nemške avstrijske učiteljske zveze pri naučnem ministru vitezu Hartlu. Načelnik Katschinka je sporočil imenom vsega učiteljstva v Av-

striji ministru prošnjo, naj deluje vlada na to, da se lotijo deželni zbori nemudoma regulacije učiteljskih plač, hkratu pa naj vlada predloži državnemu zboru dodaten zakon k § 55. drž. šol. zak. od 14. maja 1869. Minister Hartel je dejal, da § 55. nikakor ni možno spreminjati. Glede učiteljskih plač v raznih deželah se je natančno informiral ter se prepričal, da je izboljšanje teh plač samo na ta način možno, ako prepušti država deželam dohodke osebne dohodarine, ki se naj porabijo v povišanje učiteljskih plač. Država sama pa ne more nikakor povišati plač, kajti treba bi bilo za to 20 milijonov goldinarjev, katerih bi noben finančni minister ne hotel dati.

Vojna v Južni Afriki.

Dne 29. marca je bila pri Karree-Sidungu med Angleži in Buri vroča bitka, ki je trajala od 11. ure dopoldne do večera. Angleži so imeli hude izgube. Dva častnika sta bila ubita, osem ranjenih, okoli 20 mož ubitih in 159 ranjenih. Kakor poročajo nekatere brzozjavke, so se morali Buri končno umakniti iz Brandforta proti severu. Druge brzozjavke pa javljajo, da so dobili Buri pri Brandfortu od generala de Wetta 6000 mož pomoči. Ti so zasedli hribovje južno od Brandforta. „Birmingham Post“ poroča, da je pisal maršal Roberts, da pred začetkom ali sredo junija ni pričakovati konca vojne. Roberts trdi, da odpor Burov ne ustavlja tako zelo prodiranja Angležev, kakor teškoče, katere se stavijo premikanju infanterije v taki deželi kakoršna je republika Oranje. O Mafekingju se poroča, da ga Buri zopet silovito bombardirajo. Baje so se čete oblegovalcev še pomnožile z nekaterimi oddelki, ki so došli od Winburga. Pri Uppingtonu zahodno od Prieske na reki Oranje pa se je utaborilo 800 Burov, katere skušata pregnati dva oddelka Angležev. Izmed drugih bi bilo še omeniti, da se javlja, da se je angleški parnik „Silvania“, ki je peljal v Južno Afriko 1425 konj in mul, potopil. General White je tako bolan,

riških zveznih držav in Liberije nista podpisala dogovora.

Leta 1896. je bila zopet konferencija v Parizu. Poleg prejšnjih so poslale zastopnike še Bolgarija, Danska, Grška, Portugal, Rumunija, Švedska, Severnoameriške zvezne države, Argentina, Bolivija, Brazilija, Kolumbija, Guatemala, Mehika in Peru. — Avstrija, Rusija, Turčija, Nizozemska in Srbija so jedine države evropske, ki se niso udeležile konferencije.

Sklepi pariške konferencije so imeniten napredek v varstvu duševne svojine. Razširile so te pravice pisateljev in umetnikov. Posebno važno je, da so po členu 3. tega dogovora imenitni pisatelji iz takih držav, ki niso pristopile k zvezi, iz gmotnih ozirov prisiljeni izdati svoja dela v inozemstvu. Ta članek slove: „Stvaritelji, ki ne pripadajo nobeni zvezni državi, ki pa objavijo v prvič svoja dela v kaki zvezni državi, uživajo za ta svoja dela isto varstvo, katero bernski dogovor obeča“. — Literarna in umetniška dela so: „Knjige, brošure, dramska in dramsko-muzikalna dela, muzična dela z besedilom in brez besedila, dela črtarske umetnosti, slikarstva, kiparstva, rezbe, kamenopisi, ilustracije, geografske karte, geografski, topografski, arhitektonski, drugi znanstveni načrti in črteži, sploh vsak izdelek iz obsega književnosti, znanstva in umetnosti, ki se da pomnoževati s tiskom ali drugačnim pomnoževalnim načinom. — Stvaritelji

LISTEK.

Varstvo literature in umetnosti.

Poroča R. P.

Te dni je izšla knjžica.*) katera utegne zanimati tudi slovenske knjigarje, založnike, pisatelje ter umetnike. Zatorej hočemo navesti glavne točke iz te knjige ter na nekaterih mestih izraziti svoje mnenje.

V prvem poglavju razpravlja pisatelj o Bernskem dogovoru za obrambo literarne in umetniške svojine. Ko se je iznašla tiskarska umetnost, je bilo treba čuvati pravice tiskarja proti nepravilnemu pomnoževanju, ki je škodilo gmotno prvotnemu izgotovljenju knjige. To se je zgodilo najprej s podeljenimi privilegiji, ki so se omejale seveda na ono zemljišče, kjer je izšla knjiga. Pozneje je prevagalo mnenje, da grede te pravice prav za prav avtorju in šele kasno je došla pravica izumitelja na tretjo stopinjo svojega razvitka, da se ima ta pravica čuvati s pogodbami. Ti so bili s prva interteritorialni, to je, imeli so

*) Die Berner Convention zum Schutze der Werke der Literatur und Kunst und Oesterreich-Ungarn. Von Carl Junker (347.78). Wien 1900. Alfred Hölder, k. u. k. Hof- und Universitäts-Buchhändler. I. Rothenthurmstrasse 15. — 80°. 107 str.

nalogo čuvati domačo književnost. Čimbolj se je razvil kozmopolitski značaj umetnosti in znanstva, tembolj je moralo postati varstvo literarne svojine internacionalno. V to svrhu je sklenila najprej francoska država z različnimi drugimi državami pogodbe. Končna svrha na tem poprišču pa je bila ustanovitev vesoljne literarne pogodbe, katero naj bi sklenile vse civilizovane države. To svrhu so imeli kongresi pisateljev v Bruslju leta 1858, v Antwerpnu l. 1877. in v Parizu l. 1878. — Vstanovila se je „Association littéraire (in od leta 1884. tudi) et artistique internationale, ki je imela svrhu, da čuva in širi princip literarne in umetniške svojine, in da goji osebno občenje pisateljev in umetnikov.

Leta 1882. je imela ta družba občni zbor v Rimu, kjer je dr. Pavel Schmidt razložil, da more čuvati pravice stvariteljeve samo konferencija zastopnikov vseh vlad, ki bi imela upoštevati želje vseh interesovanih krogov, ne samo pisateljev, nego tudi založnikov, komponistov, umetnikov. Ta predlog je bil povod, da so se zbrali zastopniki različnih držav leta 1883. v Bernu pod pokroviteljstvom švicarske vlade. Tam so sklenili načrt, obsežajoč 10 točk v obrambo pravic stvariteljev literarnih in umetniških del. Jedro tega načrta je bilo, da naj stvaritelj kakega literarnega ali umetniškega dela uživa v vseh državah, ki pristopijo zvezi, jednake pravice, kakor jih uživa pod-

ložnik dotične države, samo da je izvršil formalitete v domači deželi. On naj bi imel tudi pravico do prevoda, ali (pri igrah tudi) predstave za ves oni čas, za katere ima pravice avtorstva.

Švicarska država je povabila vse vlade civilizovanih držav na mednarodno konferencijo v Bern, ki se je vršila od 8. do 9. septembra leta 1884. Te konferencije sta se vdeležila tudi Avstrija in Ogrska. Pri tej priliki je nemški zastopnik predlagal, da naj bi se ustanovil jednovit zakon, veljaven za vse države, ki pristopijo zvezi; ta predlog pa se je odklonil.

Leta 1885. se je vršila druga konferencija, na kateri Avstrija in Ogrska nista bili zastopani. Takrat je bil sprejet: I. dogovor, tičoč se ustrojenja mednarodne zveze za varstvo literarnih in umetniških del v 21 točkah. II. Pristavek, ki je določal, da ta dogovor ne ruši že veljavnih dogovorov med državami, ako ne nasprotujejo novemu dogovoru in III. končni protokol z nekaterimi pojasnili o prinosih za vzdrževanje skupnega bureau-a. Ta mednarodni dogovor se je oživotvoril v Bernu leta 1885. v tretji konferenciji. Prisotni so bili zastopniki Nemčije, Belgije, Španije, Francoske, Angleške, Italije, Švice, otoka Haitija, Tunizije, republike Liberije, zveznih severoameriških držav. — Temu dogovoru so pristopile še l. 1886. Luksemburg, Monako, Črnagora, Norveška, Japonska. — Zastopnika severoame-

da je odpotoval na Angleško, kjer ga sprejmo z izredno častjo. „Newyork Herald“ poroča končno, da je bil mrtvaški spreved Jouberta velikanski. Rakev s pokojnikom je peljal iz Pretorije poseben vlak v Rustfontein na meji Natala, kjer ima Joubert rodbinsko rakev. Na kolodvoru v Pretoriji je imel Krüger nagrobni govor, ki je pretresel vse poslušalce. Krüger je ob rakvi svojega prijatelja prisegel, da bodo Buri boj za vsobodo nadaljevali v zaupanju v Boga, ki je prišel svobodi obeh republik še vedno v najtemnejših urah na pomoč. „Srečen konec naših skrbi je blizu“, je zaklical Krüger, „to čutim!“ Značilno je, da so položili na krsto Jouberta kršen venec tudi ujeti angleški častniki, ki so sedaj v Pretoriji.

Breznačelnost v slovenskem dijaštvu.

(Odgovor na pamflet, objavljen v glasilu katoliškega dijaštva slovenskega „Zora“ pod zgorenjim naslovom.)

(Dalje.)

II.

Tega, da „Slovenija“ nima načel, g. I. Š. niti trdil ni, pač pa je trdil, da je masa „Slovenijanov“ brez načel! „Slovenija“ (abstraktna) in nje voditelji imajo — načela večina „Slovenijanov“ pa ne!!

Barbara-Celarent . . . Prismoda.

Toliko borniranosti, nespameti in breznačelnosti se abiturijentom in vseučilišnikom nikdo ni očital in natvezaval, kakor veleučeni gospod zakupnik načel in glava „Danicarskih“ načelnikov, g. I. Š., ki si še le delajo načela (str. 56.)

„Slovenija“ kar vlačiči trumoma uboge breznačelne novodošle visokošolce liki nedolžna in nič hudega sluteča jagnjeta v svoj peklenški protikrščanski brlog, kjer se jim izpije še ona pičica krščanskih načel, katere so prinesli iz gimnazije.

In kaj še celo divjak — nedruštvenik — ta je še le breznačelen!! Krščanskega načela nima, ker ni v „Danici“, protikrščanskega pa tudi ne, ker ni v „Sloveniji“ — in tretjega pa ni!!

No, no, gospod I. Š., še imate glavo — in pa slamo v njej!? Kdo pa vlačič v društvo novodošle akademike bolj — vi ali mi? Anale bi znale pripovedovati mnogo — še posebej o letošnjem letu in nastanku tega Vašega člančiča — pa za sedaj molčim.

Pa vprašajte člane „Slovenije“, kako so prišli v društvo, vse one, kar jih je imela „Slovenija“ v teku 30 let — in pa sedanje!

Vprašam dalje: če imajo abstraktna „Slovenija“?! in nje voditelji načela, večina „Slovenijanov“ pa ne: kdo tvori „Slovenijo“? Kaj je društvo sploh? Je-li to gola fikcija brez realne podlage, kakor to trdi na str. 56 I. Š. o „Danici“ čisto sveti?

Društvo je vendar organizovana skupina članov, organizem, obstoječ iz posa-

in njih pravni nasledniki imajo izključno pravico prevoda v zveznih državah. Vendar ugasne ta pravica, ako pisatelj ali njegov polnomočnik v teku desetih let ne priredi prevoda v onem jeziku, za katerega si je pravico pridržal. — Feljtonske novele in romani se ne smejo ponatiskavati brez dovoljenja pisateljevega. Isto velja tudi za druge članke, ako je pisatelj ali izdajatelj izrecno zabranil ponatisek. Pri časopisih zadošča, da je prepoved na čelu vsakega lista označena. Te določbe ne veljajo za dnevne novice in za različne vesti. — Jednake pravice se varujejo stvariteljem dramatskih in muzikalnih del, ki se ne smejo ne predstavljati, ne izvajati, prevajati in prirejati. — Skupni bureau na skupne stroške posluje pod varstvom švicarske vlade.

— Vsaka država, ki še ni člen te zveze, sme brez daljših zaprek pisмено prijaviti svoj pristop zase in za svoje kolonije. — V končnem protokolu so sprejeli še dve določbi, po katerih uživajo tudi arhitektonski načrti in fotografski izdelki isto varstvo, kakor druga umetniška dela. V deklaraciji iz leta 1896. sta važni še dve točki, 1. da je razumevati pod objavljenimi deli samo take, ki so na svet izdana tiskom ali kako drugo vrsto reprodukcijskega pomnoževanja in pa 2. točka, ki zabranja prirejati dramatsko igro iz romana ali roman iz dramatske igre brez dovoljenja avtorjevega ali njegovih pravnih naslednikov.

(Konec prih.)

meznih članov pod vodstvom od večine voljenega odbora! Ali ni tako v našem društvenem zakonu? Ali tega ne kaže pamet?

In če ima „Slovenija“ načela, ali jih potem nima organizovana skupina, ali jih nima posamezni član?

Ugovor bi bil le-ta, da manjšina terorizuje večino. Ali pa je to mogoče pri volitvi? Ali je to mogoče še posebej pri tajni volitvi po listkih, kjer večina odloča?

Po pisčevih načelih je potem vsaka volitev, in še posebej ustmena, zgolj terorizacija. Z iste logiko potem lahko sklepamo, da ima deželni odbor načela, deželni zbor (ozir. deželni poslanci) jih pa nima!!

In če bi bila masa „Slovenijanov“ brez načel — katera masa pa je to? Koga naj pristejavamo tej masi? Mari tudi one, ko so dika in ponos slovenskega naroda? Mar častne člane, kakor Miklošiča, Stritarja, Razlaga, Jurčiča, Levca, Celestina, vseuč. profesorja Kreka, Trstenjaka, Aškerc, Hribarja itd.? Ali mar samo one redne člane, ki niso bili voditelji društva, pač pa so bili in so še svet slovenske inteligence in opora naroda? So li bili vsi ti člani in častni člani, ki se strinjajo z našimi načeli, protikrščanski, breznačelni?!

Da, tudi v „Sloveniji“ so se nahajali breznačajneži, pa te navedem imenoma: drž. posl. Vencajz in glava kat. stranke Šušteršič, katera sta svojedobno prsegala na zastavo Slovenije, sedaj pa prsegata z isto navdušenostjo na zastavo klerikalne stranke! To so značaji, ti imajo načela!! Vivant načela in načelniki!!

(Konec prih.)

Slovenska Matica.

120. odborova seja v ponedeljek, dne 28. sušca 1900. leta.

Navzočni: Gg. Fr. Levec (predsednik); dr. H. Dolenc, P. Grasselli, A. Koblar, dr. Fr. Lampe, dr. J. Lesar, Fr. Orožen, R. Perušek, L. Pintar, M. Pieteršnik, dr. L. Požar, A. Senekovič, dr. J. Starč, I. Šubic, A. Tavčar, I. Vavrč, Fr. Wiesenthaler in V. Zupantič (odborniki); E. Lah (zapisnikar). Skupaj 19.

Predsednik proglasi sklepčnost, otvori sejo in pojasni, katere korake je storilo predsedništvo, da se ugodno reši Maticična prošnja za stalno državno podporo, kar se vzame z odobravanjem na znanje.

Zapisnikar poroča, da je dne 13. svečana v Ljubljani umrl starosta odbora, bivši podpredsednik, prošt dr. Anton Jarc. „Matica“ je razobesila na svoji hiši črno zastavo, objavila v tukajšnjih dnevnikih mrtvaški list in poskrbela za to, da je bila od strani društva udeležba pri pogrebu prav mnogobrojna in častna. — Iz predsedništva se je dne 27. prosinca t. l. čestitalo društvenemu I. podpredsedniku drju. Frančišku Lampetu, ko je postal stolni kanonik. — Dne 7. sušca je „Matica“ brzojavno pozdravila Prešernove slavitelje na Dunaju in dne 10. sušca dr. Krekove v Gradcu, od poverjenika Josipa Vidica je pa prejela zahvalno pismo za čestitko k učiteljski štiridesetletnici.

Zapisnik o zadnji odborovi seji, ki sta ga predlagala in potrdila odborniki arhivar Koblar in prof. Tavčar, se odobri po nekaj pojasnilih predsednikovih brez ugovora in se določita za overovatelja današnjemu zapisniku odbornika skriptor Pintar in ravnatelj dr. Požar. Na ogled je tudi zapisnik o seji književnega odseka z dne 26. t. m.

Določijo se nagrade pisateljem, urednikom in korektorjem društvenih knjig za l. 1899. in pa založene cene istim knjigam, do malega takšne, kot jih je nasvetoval knjižni odsek.

Za leto 1899. prejmo društveniki šestero knjig, in sicer: 1.) Zbornik I. zvezek. (16 pol.) Uredil L. Pintar. 2.) Dr. K. Glaser: Zgodovina slovenskega slovstva. IV. del; drugi zvezek. (10 pol.) 3.) S. Rutar. Beneška Slovenija. (12 pol.) 4.) Matija Kračmanov-Valjavec: Pesmi. Uredil Fr. Levec. (22½ pol.) 5.) Letopis. Uredil E. Lah. (5 pol.) 6.) Ant. Knezove knjižnice VI. zvezek. Uredil Fr. Levec (19½ pol.) — vsega skupaj 85 pol. Z razpošiljanjem se prične prve dni prihodnjega mesca; knjige prejme le, kdor je poravnal udnino.

Odobri se knjižni program za tekoče leto. „Matica“ namerava izdati zopet šestero knjig, in sicer: 1.) Zbornik II. zve-

sek. Urednik L. Pintar. 2.) Prešernova spomenica (povodom pesnikove stoletnice). Urednik Fr. Levec. 3.) Dr. K. Strekelj: Slovenske narodne pesmi. 5. snopič. Knjiga se bo tiskala pri Milicu, in sicer vsled sklepa 117. odborove seje v 4000 izvodih. 4.) Dr. K. Glaser: Zgodovina slovenskega slovstva. IV. del. Tretji zvezek (konec). 5.) Letopis za l. 1900. Urednik E. Lah. 6.) Ant. Knezove knjižnice VII. zvezek. Urednik Fr. Levec.

Nekateri spisi se izročijo ocenjevalcem, drugi se vrnejo pisateljem, ker jih „Matica“ ne more rabiti.

Sklene se, delati na to, da bi imele društvene knjige kolikor mogoče enako ter za društvo častno in dostojno obliko.

Na znanje se vzame, da je dobilo pliberško poverjeničtvo novega poverjenika, da je društveni knjižnici od zadnje seje prirastlo 115 knjig, zvezkov in časopisov, da je društvu v zadnji dobi pristopilo 17 udov (1 ustanovnik in 16 letnikov), da je „Matica“ podarila zopet več založnih knjig in prejela za darila pismene zahvale.

Sklene se za društvo nakupiti Prešernov kip, ki ga namerava izdelati kipar Repič na Dunaju, in sprejeti ustanovno klavzulo, po kateri bi zadela „Matica“ na četrtem mestu pravica imenovati kuratorij 9 odbornikov za oskrbovanje južnoštajerskega jubilejskega zaklada za uboge dijake.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 2. aprila.

— Deželni zbor kranjski ima jutri dne 3. aprila 1900 ob 10. uri dopoldne sejo. Na dnevnem redu je: 1. Branje zapisnika 3. deželnozborske seje dne 30. marca 1900. 2. Naznanila deželnozborskega predsedstva. 3. Poročilo deželnega odbora o deželni podpori za vodovod v Postojni. 4. Poročilo deželnega odbora o uvrstitvi okrajne ceste Lienfeld-Brod in osilniške okrajne ceste v cestnem okraju kočevskem med deželne ceste z dotičnim načrtom zakona. 5. Ustno poročilo finančnega odseka o računskem sklepu garancijskega zaklada Dolenjskih železnic, o razkazu imovine za leto 1898. in o proračunu za leto 1900. 6. Ustno poročilo finančnega odseka o računskem sklepu pokojninskega zaklada deželnih uslužbencev za leto 1898. in proračunu za leto 1900. 7. Ustna poročila finančnega odseka o prošnjah: a) Polone Bervarjeve, vdove po okrožnem zdravniku v Novem mestu, da bi se jej zvišala miloščina; b) drja. Štefana Divjaka, zdravnika v deželni blaznici na Studencu, da se mu dovoli odškodnina za stanovanje; c) županstva na Studencu, da se mu dovoli podpora za nakup poslopja za občinsko hiralnico. 8. Ustno poročilo upravnega odseka o statutu za hiralne ustanove v spomin petdesetletnice vladanja cesarja Franca Jožefa. 9. Ustno poročilo upravnega odseka o ustanovitvi nove selske občine Bukovje v postojnskem okraju. 10. Ustna poročila upravnega odseka o peticijah: a) posestnikov vasi Vrh pri Starem trgu, da bi deželni tehnik izdelal načrt za vodovod; b) županstva v Vodica za preložitev ceste od Povodja do Šmartna pod Šmarno goro; c) občanov vasi Velesovo, Trata, Adergaz in Praprotna Polica za izločitev iz občine Št. Jur ter ustanovitve samostojne občine Velesovo; d) občine Podgraja za podporo za oseuševanje travnikov; e) občinskega in župnijskega urada Fara in Osilnica za preložitev ceste Fara-Banjalo. 11. Ustno poročilo finančnega odseka o računskem sklepu kranjskega učiteljskega pokojninskega zaklada za l. 1898. 12. Ustno poročilo finančnega odseka o računskem sklepu normalno-šolskega zaklada za l. 1898. 13. Ustno poročilo finančnega odseka o računskem sklepu deželno-kulturnega zaklada za l. 1898. in proračunu za l. 1900. 14. Ustno poročilo finančnega odseka glede dovolitve podpor za šolske zgradbe. 15. Ustno poročilo finančnega odseka o proračunih bolniškega, blazniškega, porodniškega in najdeniškega zaklada za l. 1900. 16. Ustna poročila finančnega odseka o prošnjah: a) kočevskega zdravstvenega okrožja, da se mu dovoli prispevek za popravilo kočevske bolnišnice; b) okrožnega zdravnika drja. Antona Kaisersbergerja v Krškem za definitivno nameščenje. 17. Ustno poročilo upravnega odseka glede uravnave Pivke. 18. Ustno poročilo upravnega odseka glede dovolitve priklad za cestne namene. 19. Ustno poročilo uprav-

nega odseka o prošnji oskrbnitva vasi Stara Vrhnika, da bi deželni hidrotehnik napravil načrt za vodovod. 20. Ustno poročilo upravnega odseka o letnem poročilu deželnega odbora, in sicer o § 3. B: Agrarne razmere.

— Občinski svet ima v torek, 3. aprila ob petih popoldne v mestni dvorani redno sejo. Na dnevnem redu so: Naznanila predsedstva. Čitanje in odobrenje zapisnika zadnje seje. Poročilo o prošnji mestne občine ljubljanske, da bi se ji podelilo stavbno dovoljenje za gradnjo jubilejske ubožnice; o izvolitvi dveh občinskih svetnikov v komisijo za nabor konj; o prošnji Barbe Avguštinove za pokojnino; o najetji brezobrestnega posojila za grofice Stubenbergove ustanovo; o prošnji mestne hranilnice za odobrenje obrestne mere za nekatera posojila; o mestne hranilnice ljubljanske računskih zaključkih za leto 1899.; o prizivu Ivana Globočnika proti prepovedi uporabe klonice pri njegovi tovarni za žične žeblice; o odobrenji nivela za del Gradišča; o kanalizaciji Zaloške ceste od gluhonemnice dalje; o prispevku za ustanovitev konjske bolnice v Ljubljani; o napravi telefonske govornice v klavnici; o prošnji C. Kocha za znižanje pristojbine za večjo uporabo vode; o računskem sklepu mestnega vodovoda za leto 1899.; o prošnji magistratnega tajnika dr. Ivana Jana za dopust; o prošnji nekega uslužbenca za predujem; o županovih nasvetih stavbnega nadzorstva pri gradnji poslopja za mestno deklisko ljudsko šolo pri sv. Jakobu in pri gradnji jubilejske ubožnice.

— Preganjanje nadučitelja Rusa na Bledu. Klerikalna deputacija, ki se je napotila v Ljubljano, da izpodrine nadučitelja g. Rusa z Bleda, je bila v četrtek pri vladnem svetniku g. Merku. Kaj mu je vse hotela natveziti, tega seveda ne vemo. Značilno je pa, da se je neki član te klerikalne deputacije predstavil g. Merku kot blejski župan, dasi sedaj na Bledu sploh nimajo župana, ker se občina deli in vodi županska opravila g. Verderber. Torej se pri taki priliki lažejo ti klerikalni poštenjaki. So pa navajeni, da lažejo, kadar usta odpro. V soboto je bila druga deputacija pri deželni vladi. V tej deputaciji so bili najodličnejši blejski možje in ti so se krepko zavzeli za g. Rusa, kar so toliko laglje storili, ker so velike zasluge preganjanega nadučitelja za blejsko občino notorične.

— Blejske razmere. Piše se nam z Bleda: V tem, ko so naši „gospodje“ uprizorili strastno gonjo proti velezaslužnemu našemu nadučitelju g. Rusu, gode se tukaj reči, ki vzbujajo silno ogorčenje. Kaplan je bil te dni sam doma. Pri konferenci radi tega ni imel časa sedeti, v konsum pa je po trikrat in štirikrat prišel na dan, da je ljudi ščuval proti našemu nadučitelju. Pred dobrim tednom so tu pokopali Potočnika p. d. Flegarija. Vrvi, s katerimi so krsto spuščali v jamo, so bile tako slabe, da se je vrv pri glavi utrgala. Krsta je zadela v stran in se odbila, mrlič je ven padel in tako odletel na kamenje, da se mu je z glave kar kri vtila. Bil je grozen prizor, a toliko bolj, ker je silno deževalo. Otroci so jokali, ljudje pa so kar na glas zabavljali. Župnik je s tistim cinizmom, ki se tolikrat opazuje pri duhovnikih, zahteval, da se strgana vrv zopet zveže, a ljudje so odločno protestirali in župnik se je udal. Menda se je zbal občne nevolje. Sploh opravljajo naši duhovniki svoje službe skrajno malomarno. Toliko bolj pa se brigajo za druge stvari. Zlasti se pehajo, da bi vzgajili najgrše tercijalstvo. Ustanovili so neko deviško društvo, a kake vrste društvo mora to biti, se vidi iz tega, da se nahaja med devicami deklet, katero je njega pobožni očem, kakor je bilo dokazano, že od 9. leta zlorabil in bil radi tega pri porotnem sodišču obsojen na tri leta v ječo. In v očigled takim dogodbam se črnuhi še čudijo, da jih pošteni in razsodni ljudje nič ne spoštujejo.

— Misijon v Šmihelu pri Novem mestu. Piše se nam iz Kandije: V Šmihelu je zopet misijon. Predlanskim je bil in letos že zopet. Petnajst dni bodo jezuitje „panali“ vboge naše ženice in tiste moške, kateri hodijo „misijonarje“ poslušat. Te dni je peljal jezuit može in fante v Krajčevo cerkev „pri božjem grobu“. Zaklenil je vrata in potem zbrane može in fante rotil, naj se odpovedo hudiču, t. j. gostilnam. Ko jih je bil dovolj pridušil, morali so priseči, da ne

pojdejo v nobeno krčmo več. Jezuit jim je po storjeni prisegi obljubil, da dobe neko znamenje, katero bodo kot zapriseženi sovražniki gostiln na suknjah pripeto nosili. Torej „Mässigkeitsverein“ ali pa priprava za kak farovski vinski konsum. Pri nas je pač vse mogoče. Ali bo lepo videti kacega pijanega fanta s kordonom novega reda, — ustanovljenega „pri božjem grobu“ — na suknji in reveža-analfabeta slišati, ko bo rekel: „Krucifiks aleluja, hudič naj vse vzame!“ Kjer naši kmetje nimajo vina ali piva doma, jih bo s temi kordoni vsako nedeljo in ob tržnih dneh dobiti v gostilnah, časih še v družbi kacega posvetnega duhovnika. Morebiti bo le dobro, če se pusti jezuitom v naši deželi, da delajo kar hočejo. Visoka vlada je očitno zelo zadovoljna s tem, kar se dela v naših cerkvah. No, ako izgube ljudje pred srednjeveškimi uredbami in njih zagovorniki ves respekt, je nam tudi prav. Če postane kaka stvar smešna, potem je ž njo kmalu pri kraju. Tercijalstvo je že davno postalo smešno, in tercijalke tudi niso kaj prida ženske. Zdej pride na vrsto red sv. litra. Najvišje stopnje v tem redu zavzemo seveda duhovniki. Kdor bo imel moder ali rudeč nos, postane „Grossmeister“, tisti duhovnik, ki ima cel rudnik bakra na nosu postane predsednik kakega farovškega vinogradniškega društva, ki dela vino iz vode. Veselo življenje se razvija na Kranjskem. Pa naj nam kdo pokaže kako drugo deželo, ki bi bila naši podobna!

— Občni zbor dramatičnega društva v Ljubljani, kateri je bil prvotno razglašen za dan 3. aprila, se mora za nekaj dni preložiti in se vrši namesto jutri — v sredo, dne 11. aprila t. l. v mali čitalnični dvorani v „Narodnem domu“. Začetek ob 8. uri zvečer.

— Odbor slovenskega umetniškega društva ima danes ob 1/2 9. zvečer svojo sejo v „Nar. domu“. Na dnevnem redu so priprave za I. slovensko slikarsko in kiparsko razstavo, ki se namerava prirediti v jeseni.

— Iz Kozjega se nam piše: Z veseljem pozdravljamo abstinenco deželnih poslancev. Voditelji, ostanite odločni in vstrajni! Proč od Gradca! Kozjanski volilci.

— Prešernov spomenik v Ljubljani. Odbor za Prešernov spomenik in presojevalna komisija za vposlane načrte imela sta pretečeno soboto v mestni dvorani skupno sejo, v kateri se je sklepalo o vprašanju, kateri načrt naj se izvede, in kje naj se postavi spomenik. Sklenilo se je soglasno, naj se izvede akademičnega kiparja Ivana Zajca s prvim darilom nagrajen načrt z onimi spremembami, kakor jih je nasvetovala presojevalna komisija, in kakor jih je projektant že izvršil. Glede prostora, kjer naj bi se postavil spomenik, pa so bila mnenja različna. Višji inženjer Pavlin je predlagal, naj bi se spomenik postavil v „Zvezdi“, in sicer na severozahodni strani nasproti nunski šoli. Kostanji v onem delu „Zvezde“ naj bi se odstranili in naj bi se napravil park, primeren projektovanemu spomeniku. Tak park z divnim spomenikom bil bi pravi okras za lepo našo „Zvezdo“ in spomenik sam bil bi lahko dostopen občinstvu, ker „Zvezda“ je v središču mesta. Prostor pred spomenikom bil bi jako pripraven za koncertovanje vojaške godbe, ker se godbeni paviljon v zmislu sklepa občinskega sveta itak ne bode več popravljat. Cesarski svetnik prof. Franke pa je zastopal mnenje, naj bi se spomenik postavil v parku poleg „Narodnega doma“. Členovi obeh odsekov podali so se na lice mesta ter se potem z večino odločili za „Zvezdo“. Odbor se bode torej obrnil na občinski svet s prošnjo, naj bi podelil dovoljenje, da se spomenik postavi v „Zvezdi“ in da se tam priredi primeren park. Kakor se nam končno poročila, storil bode odbor korake, da se prelepa ideja, naj se našemu pesniku prvaku povodom stoletnice njegove postavi dostojen spomenik v prvostolnici slovenski, čim prej uresniči.

— V Ločah pri Vipavi se je vršila dne 31. marca volitev župana. Izvoljen je bil enoglasno g. Karl Majer, grajščak v Ločah. S to volitvijo je ljudstvo jasno pokazalo, da je narodnega mišljenja, ker je izvolilo odličnega člana nar.-napredne stranke svojim županom. Kakor je v sedanjem času splošna navada, porodila se je ob času občinskih volitev nekaka nova strančica, katero smo za časa volitev sijajno premagali in v kot potisnili na čeli črti. Zastonj

ste se trudili in agitirali po Apčah g. Ant. Nabergoj in Vi stari župan z bolno nogo. Bolje bi bilo, da bi doma ostali in si vašo bolno nogo zdravili. Čemu ste se borili za županski prestol saj vas naše zavedno ljudstvo ne mara in ne nobenega starokopitneža. Vam g. Anton Nabergoj, ki ste se tako poveljevali, da ste lahko voljeni odbornikom in celo županom, ko bi hoteli, se vaša želja ni izpolnila, akoravno ste v modernem haveloku agitirali, niste dosegli uspeha. In ravno tako brez uspeha bo ugovor proti občinskim volitvam. Volitev se je proti vaši volji sijajno izvršila.

— Shod goriško-gradiščanskega učiteljskega. Dne 17. aprila t. l. bode v dvorani „Hotel Central“ v Gorici shod učiteljskega poknežene grofovine Goriške in Gradiščanske in prvi občni zbor deželnega učiteljskega društva za Goriško-Gradiščansko. Zborovanje prične ob 10. uri predpoludne. Dnevni red: 1.) Prečitajo se pravila. — 2.) Vpisovanje v društvo v smislu §§ 3. 7. društvenih pravil. — 3.) Volitev odbora. — 4.) Morebitni predlogi in resolucije. Za volitev pod 3.) dobe pravico glasovati učitelji in učiteljice, ki se osebno udeležijo zborovanja ter se prej oglašijo za pristop k društvu. K navedenemu shodu so vabljeni vsi učitelji in učiteljice ljudskih šol v poknežini grofovini Goriški-Gradiščanski. Brž po shodu bode v istem prostoru prvi občni zbor novega društva po dnevnem redu: 1.) Sprejem oglašanih v društvo. — 2.) Predvarek dohodkov in stroškov za I. društveno leto. — 3.) Morebitni predlogi in resolucije. Ajdovščina 30. marca 1900. Predsednik ustanovnega odbora; Fr. Bajt nadučitelj v Ajdovščini.

— Nov odvetnik. Gospod dr. Karol Grossmann, ki je bil več let koncipient pri gosp. dr. Slancu v Novem mestu, otvori svojo odvetniško pisarno v Mariboru.

— Detomor. Dne 20. marca našli so v Knežaku na Pivki tik tamošnjega pokopališča zakopano dete, kateremu se je poznalo na vratu, da je bilo zadavljeno. Neusmiljenke se niso dobili, pač pa se sumi na neko žensko iz Begunj pri Cirknici. Ta prišla je namreč 19. marca z vlakom v Št. Peter, kjer je čakala dve uri na zagorsko pošto, s katero se je peljala do Zagorja. Pri sebi imela je neko reč zavito v ruti, katere pa ves čas ni niti za trenutek odložila. Ob 6. uri zvečer odšla je iz Zagorja proti Knežaku, kjer je gotovo svojo culico odložila v zemljo tik pokopališča. Iz Knežaka šla je v Koritnice obiskat svojo znanko, s katero je bila skupaj v zaporu o svojem času. Tja je prišla brez culice.

— Tri zobe izbil. Pisar Alojzij Lapajne se je vračal danes ponoči z Viča domov. Pred Travnovo gostilno na Glincah ga je neki neznanec napadel, ga udaril po ustih, da mu je izbil tri zobe in ga vrgel v cestni jarek.

— Neusmiljen fujakar. Včeraj dopoldne je fujakar J. Pr. ml. pretepal in podil svojega konja po mestu tako, da so bili oni ljudje, ki so to videli, nevoljni in so se glasno pritoževali nad takim trpinčenjem živali. Takim fujakarjem naj bi se pač odvzela pravica do vožnje.

— Vsak dan 20 hlebcev kruha je prodal Alojzij Zlatnar, pekovski vajenec pri Mariji Krašovic na Dunajski cesti in si je denar pridržal.

— Cacao ukradla je Amalija Kališ v Bambergovi kuhinji. Vzela pa je tudi druge reči in zato so jo danes zaprli.

— Pomaranče kradel je danes dopoldne delavec Franc Kotnik v Petričevi prodajalnici na Valvazorjevem trgu. Bil je zasačen in izročen policiji.

— Izgred. Danes ponoči so se na sv. Petra cesti neki ključarski, krznarski in čevljarški pomočniki sprijeli in stepili tako, da je morala policija intervenirati, katera je tudi dva razgrajča zaprla.

— Pobalinstvo. V soboto ponoči so neznani zlikovci odnesli dilo od stražniške hišice pred divizijonerjevem stanovanjem na Bleiweisovi cesti, v hišico pa so obesili svetilko z lučjo, katero so vzeli pri stavbi Paichelrove hiše.

— V Ameriko se je odpeljalo meseca marca iz Ljubljane 252 oseb. Zaradi nameravanega izseljenja pred izpolnitvijo vojaške dolžnosti je bilo aretovanih 11 mladeničev.

— Tamburaški koncert v „Nar. domu“ bo jutri zvečer. Sremsko-mitroviški tamburaši so koncertirali doslej že petkrat

v „Nar. kavarni“ ter želi s svojim istinito in burnim igranjem in raznovrstnim repertoarjem največje zanimanje ter priznanje. Gotovo se udeleži tudi jutrišnjega koncerta, ki se priredi na vsestra nako željo v restavracijskih prostorih „Nar. doma“, čim največ občinstva!

— Kolkovne vrednotnice. Vsled odloka finančnega ministrstva z dne 23. marca 1900, št. 9140 oddajajo se kolkovne vrednotnice, ki so se po odpravi časniškega kolka in koleka za koledarje vzele iz prometa, to so časniške kolkovne znamke po 1, 2 in 25 kr. in kolkovne znamke za koledarje po 6 kr. od 1. aprila 1900 nadalje v koliko segajo zaloge le še pri centralnem kolkovnem uradu na Dunaju I. Riemerstrasse 7, na drobno za nominalno vrednost.

* 19letni morilec in tat Karol Weber iz Norimberga je bil te dni na Dunaju obsojen na 20letno ječo. Lani je umoril neko gospo, pri kateri je stanoval, ter ji prizadel z nožem nad sto bodljajev. Morilec se je izgovarjal, da duševno ni vedno normalen. Drugi dan po umoru gospe je stanoval pri neki drugi ženski, kateri je hotel odnesti precej obleke, a so ga še prej odvedli v zapor. Morilčev oče je pošten poštni uradnik v Norimbergu. Zdravnik je izjavil, da je Karol Weber — rojen morilec, da je vse njegovo duševno življenje tako, da je — moral postati zločinec. Torej eklatanten slučaj atavizma!

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj 2. aprila. Minister Rezek je odpotoval v Prago, da stopi v zvezo s češkimi političnimi krogi, zlasti z deželnimi poslanci.

Dunaj 2. aprila. Ogrski ministrski predsednik Széll in finančni minister Lukacs prideta v četrtek sem na skupne konference glede proračuna za leto 1901.

Dunaj 2. aprila. Včeraj se je pod Wolfvim vodstvom vršil tu shod nemške radikalne stranke, ki je sprejel več prav radikalnih resolucij.

Dunaj 2. aprila. Občinski svet ne more voliti prvega podžupana. Doba za katero je bil Strobach izvoljen, je potekla, a ker so liberalci odložili mandate in ni več 100 obč. svetnikov, se volitev ne more vršiti.

Dunaj 2. aprila. Državno pravdnništvo je svoj čas konfisciralo oklic dunajskih Čehov za prispevke za zgradbo „Narodnega doma“, češ, da se je v njem storilo žaljenje veličanstva. Najvišja instanca je konfiskacijo razveljavila.

Praga 2. aprila. Ustanovni shod stranke čeških realistov se je vršil včeraj. Predloženi program se je po daljši debati odobril.

Rim 2. aprila. Položaj v parlamentu se postruje. Prof. Ferri, ki spada k skrajni levici, je izjavil, da bodo morali vojaki posamične poslance vključene iz zbornice nositi, prej da ne bodo nehali z obstrukcijo.

London 2. aprila. Z bojišča v Južni Afriki so došle vesti, ki močno vznemirjajo vse javno mnenje. Buri so Angleže dobro naklestili in jim vzeli šest topov. Uradno se o tem razglašajo, da je general Proa wood na potu v Habasrehu naletel na Bure. Ti so ga naskočili in ga porazili. Angleži so se morali umakniti in so hoteli priti do bloemfonteinskega vodovoda. Že na potu so jih Buri preganjali z granatami. Angleži so bili primorani, iti v neko strugo, katero pa so Buri že poprej zasledili. Ne da bi se bili mogli braniti, ne da bi bili imeli priliko streljati, so se morali Angleži vdati in so bili vsi vjeti.

London 2. aprila. Buri se bližajo Robertsovi armadi od zadaj.

Narodno gospodarstvo.

Živinorejske zadruge na Kranjskem. (Konec.)

Pri nas se bodo dale snovati živinorejske zadruge najprej v krajih, kjer je živinoreja najbolj napredovala, tedaj v krajih, kjer so gospodarji vneti živinorejci, kjer imajo že sedaj lepšo živino, in kjer imajo vsled tega tudi lepše dohodke od nje. Zlasti kraji, kjer dobe gospodarji lepe dohodke od mleka in mlečnih izdelkov, in kjer so

gospodarji tudi še prepričani, da daje skrbno izbrana in dobro rejena živina v vsakem oziru več dobička, zlasti taki kraji bodo pripravni za snovanje živinorejskih zadrug.

Prve živinorejske zadruge bodo nastale zaradi tega čisto gotovo v krajih, ki so že sedaj bolj znani zaradi svoje uspešne živinoreje, in kjer delujejo tudi še take mlekarske in sirarske zadruge, kajti tukaj so pogoji za ustanovitev in za uspešno delovanje takih živinorejskih zadrug najbolj ugodne. Po drugih krajih pa bo treba še mnogo časa in dela, da pridemo do takih koristnih naprav.

Pred vsem bo treba v takih krajih še mnogo pouka in mnogo spodbude v enem in drugem oziru, in le želiti bi bilo, da se v to svrhu tudi pri nas nastavi poseben učitelj, kakor se je že večkrat povdarjalo od merodajnih strani. Ta učitelj naj bi deloval slično kakor delujejo popotni učitelji za živinorejo po drugih planinskih deželah. Na Štajerskem bodo nastavili sedaj še enega popotnega učitelja za živinorejo, tako uspešno in potrebno je njegovo delovanje. Tudi na Solnograškem iščejo še eno moč za pouk gospodarjev v živinoreji in za nadzorovanje tamkajšnjih zadrug, dasi je dežela manjša kakor je naša.

Pouk v živinoreji je treba tudi pri nas na vsak način popolniti. Poleg popotnega učitelja za kmetijstvo poučujejo v zadnjih letih naše živinorejce tudi živnozdravniki. To je vse hvale in posnemanja vredno, in le želiti bi bilo, da se taka predavanja prirejajo bolj pogostoma kakor doslej, kajti našemu ljudstvu je treba tudi pouka, ki se tiče higijene pri domači živini, prve pomoči pri opasnih boleznih, ravnanja v slučaju kužnih boleznij itd. itd.

Učna tvarina v tej stroki je tako obsežna, da ne preostaja živnozdravnikom prav nič časa za intenzivnejši pouk o reji sami ter o rabi živine in izkoriščanju njenih pridelkov. Zato je treba pouka, katerega bo s popolnim uspehom podajal strokovnjak, ki bo nalašč za to nastavljen, in kateri ni samo za živinorejsko stroko ampak tudi v kmetijstvu sploh izobražen, kajti pouk v živinoreji bo le tedaj popolnoma stvaren, ako se bo naslanjal in oziral povsod na posebnosti gospodarskih razmer, ki se nahajajo v posameznih pokrajinah naše dežele. Tak pouk je pa seveda mogoč le v tem slučaju, ako je proučil dotični večak do malega položaj kmetijstva v posameznih krajih in ga pozna na vse strani dobro. Le tak pouk bo stvaren in zaradi tega koristen, dočim je sicer presplošen in zaradi tega pomanjkljiv. Dotičen učitelj imej tudi večletne lastne izkušnje v živinoreji in ne bodi novinec, kajti le tako je mogoče, da je preudaren za vsa vprašanja, ki se tičejo napredka živinoreje in njene uredbe v posameznih krajih naše dežele. Da zamore tak učitelj, ki deluje za celo Kranjsko, in ki pozna do malega kmetijski položaj in živinorejske razmere v posameznih krajih naše dežele veliko uspešneje delovati, kakor če je pouk razkosan in raznim večšakom prepuščen, ki poznajo le deloma merodajne razmere svojega okraja, o tem ni nobenega dvoma.

Učitelju za živinorejo bi bila pa tudi naloga nadzorovati delovanje obstoječih mlekarskih, sirarskih in živinorejskih zadrug in posredovati tudi skupno dobavo dobrih plemenih živalij. Vso skrb obračati bi moral tudi na povzdigo prašičjereje, ki je po govedoreji najvažnejša panoga na Kranjskem, in za katero se je dosedaj še bore malo zgodilo. Tudi ta panoga potrebuje in zasluži izdatnejšega pospeševanja, tudi ona potrebuje pouka in združnega delovanja, zlasti v krajih, kjer se pečajo gospodarji v večji meri z rejo v ožjem pomenu njene besede. Tudi po teh krajih bo treba misliti na to, da se bo združnim potom skrbelo za zadostno število dobrih plemenjakov in za prirejo in prodajo dobrih plemenih živali. Po nemških deželah imajo že lepo število takih zadrug, pri nas smo pa gospodarji tudi v tem pogledu popolnoma osamljeni na veliko škodo gospodarskemu napredku. Tudi za napredek konjereje nas čaka še precej dela. Sploh bi imel strokovnjak, ki bi bil nastavljen za pouk v živinoreji, obilo hvaležnega in nujno potrebnega dela, in le želiti je, da

ga dobimo na Kranjskem tudi v interesu živinorejskih zadrug, ki se imajo sedaj snovati.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 806,3 m. Srednji zračni tlak 736,0 mm.

Marj	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura v °C	Vetrovi	Nebo	Padavina v 24 urah
31.	9. zvečer	734,0	3,1	sr. jzhod	oblačno	0,0
1	7. zjutraj	734,8	2,2	sl. jzhod	del. jasno	0,0
	2. popol.	733,0	8,5	sr. vzhod	pol. oblač.	0,0
"	9. zvečer	732,8	3,8	sr. svzhod	oblačno	0,0
2.	7. zjutraj	731,2	0,3	sl. jzhod	del. jasno	0,0
"	2. popol.	729,9	5,3	sr. jzhod	oblačno	0,0

Srednja temperatura sobote in nedelje 3,8° 4,8°, normale: 6,6° in 6,9°.

Dunajska borza

dne 2. arpila 1900.

Skupni državni dolg v notah	99 K 35 h
Skupni državni dolg v srebru	99 " 20 "
Avstrijska zlata renta	98 " 20 "
Avstrijska krona renta 4%	99 " 55 "
Ogrska zlata renta 4%	97 " 10 "
Ogrska krona renta 4%	93 " 75 "
Avstro-ogrski bančne delnice	127 " 25 "
Kreditne delnice	234 " 75 "
London vista	242 " 90 "
Nemški drž. bankovci za 100 mark	118 " 60 "
20 mark	23 " 69 "
20 frankov	19 " 26 "
Italijanski bankovci	90 " 15 "
C. kr. cekini	11 " 38 "

Prodajalka

vešča špecerijske stroke, se sprejme v prodajalnici v Ljubljani.

Ponudbe sprejema upravništvo „Slov. Naroda“ pod št. 1900. (668-1)

Stanovanje.

V hiši št. 172 v Spodnji Šiški oddasta se v najem dve stanovanji in klet po nizki najemščini. Eno stanovanje takoj, drugo s 1. majem 1900.

Več se poizve pri g. V. Keržišniku v Spodnji Šiški št. 62. (670-1)

Hiša

Z vrhom, v kateri je večletna gostilna, se zaradi selitve odda takoj v najem, oziroma se tudi pod ugodnimi pogoji takoj proda. Plačila na obroke.

Več se izve pri lastniku Rožne ulice št. 19 v Ljubljani. (646-2)

Firm. 27. Einz. I. 66.

Oklic.

C. kr. okrožna sodnija v Rudolfovem, kakor trgovska sodnija naznanja, da se je v trgovskem registru za posamezne trgovce pri tvrdki

„Ivan Šutej, podjetje s parno žago v Jenovem dolu pri Dolenjivasi“

izvršil vpis Antonu Šuteju podeljene prokure in da bo gospod prokurist podpisaval: „p. p. I. Šutej, Anton Šutej m. p.“ (654)

C. k. okrožno sodišče v Rudolfovem oddelek III. dne 29. marca 1900.

Anton Schuster

v Ljubljani, Špitalske ulice

založnik

uslužbencev c. kr. priv. južne železnice priporoča po najnižjih

nakupnih cenah

največjo izber najmodernejših jop za dame in deklice

ovratnikov

dežnih plaščev

mičnih blúz

oblek za dečke

po najnovejšem kroju izdelanih,

srajc za gospode

ovratnikov, manšet, zavratnic

modrcev

najboljši dunajski izdelek i. t. d. i. t. d. Spoštovanjem (501-6)

„pri Tončku“.

Najvišje priznanje Nj. c. in kr. Visokosti presvetle gospe prestolonaslednika vdove nadvojvodinje Stefanije.

Stefanijine zobne kapljice lekarnarja Piccoli-ja v Ljubljani

pvornega dobavitelja Nj. svet. papeže Leona XIII. Premirane v higijeni razstavah v Londonu, Parizu, Genevi, v II. mejnarodni farmaceutički razstavi v Pragi in v jubilejski razstavi na Dunaji l. 1898.

Vporabljala jih je opetovano Nj. c. in kr. Visokost presvetla gospa prestolonaslednika vdova nadvojvodinja Stefanija v najvišjo Nje zadovoljnost (tajniški dopis iz Laksenburga s 30. dne oktobra 1894) in je glasom objavila Nje gosp. najvišjega dvornega mojstra z dne 27. decembra 1898 št. 230 iz leta 1897 najmilostivejše blagovolila dovoliti, da se smejo po lekarnarju Piccoli-ju v Ljubljani iznajdene in izdelane zobne kapljice imenovati Stefanijine zobne kapljice.

Nekaj kapljic na pavoli se dene v votli (18) c zob in vtolažijo bolečine. (532)

V najem se odda cela hiša št. 14

na Rimski cesti

z vrhom od 1. avgusta t. l. (664-1)

Pojasnila daje pisarna Ivana Plantana, c. kr. notarja v Ljubljani, Rimska cesta št. 7.

V Kranju je na prodaj okolu 75 oral njiv, pripravnih za stavbišča, ležečih ob državni cesti, in jedna pristava v mestu okolu 500 kvadratnih metrov,

vse po zmerni ceni.

(665-6)

Jožef Fuso.

V novi urarski prodajalni

Stari trg št. 16

so na prodaj vse vrste ur po stalnih tovarniških cenah. (590-5)

Le dobre in najfinejše ure z enoletno garancijo.

Budilka, najboljši izdelek . . . . . gl. 1:60
Srebrna moška remontoarka od " 5:60 npr.
Srebrna damska remontoarka od " 5:60 "
Niklasta remontoarka od . . . . . " 3:50 "
ura na nihalo z lepo omaro od " 8:50 "

Popravljanja vseh vrst ur najceneje, specialist za težavna (komplicirana) popravljanja ur.

Rudolf Weber, urar Ljubljana, Stari trg št. 16.

Štacunška oprava

prodajalna miza (pudel), steklena omara z 16 predalci in stelaže, se po ceni prodaja na Kongresnem trgu št. 6.

Raznovrstne

kočije (Landauerji) in vozovi ter konji

so na prodaj.

Več se poizve pri gospodu Bulcu, fижakarju na Reki. (614-3)

Našla se je

tekoma preteklega tedna v hranilničnem uradu svota gl. 120.— v bankovcih.

Oni, ki je ta znesek izgubil, oglasi naj se pri podpisani hranilnici.

Kranjska hranilnica v Ljubljani dne 27. sušca 1900. (650-2)

Naročila

na donavske krape, fogaš in šil

za veliki petek dostavljene, per kgr. okolu 1 gl. 30 kr., in na lepe, dobro pitane

štajerske kapune

per kgr. 1 gl. 50 kr. vsprejema do ponedeljka, dne 10. aprila zvečer

firma (640-2)

Kham & Murnik.

* * * Najlepše Velikonočno darilo

DOKTORJA * * * * *
FRANCEJA PREŠERNA POEZIJE

Ilustrirana izdaja, cena mehko vezana 5 K, v platno vezana 640 K, v suvinskem usnju vezana 9 K, po pošti 30 h več.

(653-2)

Jg. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg

Založna knjigarna v Ljubljani.

Poštna hranilnica ček št. 849.086.

Telefon št. 135.

Glavna slovenska hranilnica in posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

pisarna: na Kongresnem trgu št. 14, Souvanova hiša, v Ljubljani

sprejema in izplačuje hranilne vloge in

obrestuje po 4½% od dne vložitve do dne vzdige

brez odbitka in brez odpovedi.

Hranilne vloge dobrotelnic, občekoristnih zavodov in vseh slovenskih društev, kakor tudi delavcev in poslov cele dežele se obrestujejo po 5%.

Hranilnične knjižice se sprejemajo kot gotovina, ne da bi se obrestovanje pretrgalo.

(410-6)

Dr. M. Hudnik, predsednik.

Marietta Hesse

Honrad Schumi

zaročena.

(669)

Römerstadt.

Ljubljana.

Biser kranjskega izdelka

je Loško sukno

(Krennerjev ševiot)

izvrstno in elegantno blago za moške obleke ter je v veliki zalogi

v Ljubljani, Špitalske ulice 5

pri tvrdki (585-3)

R. Miklauc

kjer se isto blago prodaja po tovarniških cenah.

Vzorci se pošiljajo na zahtevanje poštne prosto.

Prodaja se na debelo in na drobno.

Glas gre podeželi

da so se testenine „Prve kranjske tovarne testenin Znidaršič & Valenčič v Hlr. Bistrici“ priljubile v vsakej rodbini, kjer so jih pokusili. Uporabljajo se za na juho ali kot prikuha. Zanesljivo prave so le v kartonih z gornjo firmo. (2029-22)